

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek. anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Megyénk műutai.

Le sokalja senki, ha ezen té-
 máról időnkint megemlékezve,
 néha talán önisemlékekre is
 esünk. Oly tétel ez, hogy aki
 egy kizárólag földmívelésre
 utalt vármegyének életérde-
 keit komolyan fontolóra veszi,
 annak a közlekedés illetén bi-
 ztosítása miatt kapot kell em-
 elnie mindazon férfiak előtt, akik-
 nek energiája és gondossága ily meglepő nagy
 eredményeket képes felmutatni. Tartozik közön-
 ségünk ezen hálával s elismeréssel annál inkább,
 mert hisz régebben is volt közmunka, régebben is
 kezelték s hajtották azt a vármegyét; és ha szét-
 nézünk, mennyi utat csináltak meg: bámulva kér-
 dezünk, mint van az, hogy még a hajdan állandó
 vicispáni székhely, Nemes-Militics, se kapott utat
 Zomborig — holott az egész csak pár kilométer?!

Ezen tényleges talány eléggé illusztrálja a
 régi közmunka-kezelést és egyúttal önkénytelenül
 dicséri az újabb kormányzatot.

Az első lökést az új korszaknak Sándor
 Béla, mint előbbi alispán adta meg az által, hogy
 a közmunka-teher felének pénzzel való megvál-
 tását keresztülvitte. Schmausz Endre, a jelenlegi
 alispán — mint azt mindenki tudja — szintén
 egész lelkével esügg a közlekedésügy tökéletesi-
 tésén. Sikeres lendületet adott kivált a műút-épít-
 kézésnek az által, hogy az egész közmunkának
 pénzben való beszedését fogantatosította.

Hogy mit mivel tapintattal, eréllyel és jó-
 akarattal néhány rövid év alatt, arról beszélje-
 nek a ridég számok.

Bács-Bodrogh vármegyének összesen 155-1
 kilométer kiépített műútja van. Ebből a régiebb
 időkben épült: a zombor-bezdáni 21-8 km-ternyi
 kongó téglaut (mely azonban az utolsó 6-7 év
 alatt majdnem teljesen megújított), és az új-
 vidék-titli 4-2 kilométeres darabka.

B. e. Lovászi alispán kezdte meg a most
 már 26 kilométerig kiépült újvidék-szegedi utat
 s abból mintegy 6 kilométert be is fejezett; a
 többi már Sándor Béla alispánja alatt építet-
 tet s még a jövőben fog befejeztetni.

Újabb úttestek még a zombor-apatini 16-2
 km., a zombor-kernya-kula-ó-becsei 65-5 km., az
 újvidék-gombosi 4-1 km., a baja-topolyai 3-7 km.,
 a sztanisics-jankováci 2-5 km. Ezen somniasabb
 számokban holmi egy és fél km-teres községi út
 egyes falukon keresztül nincs beleértve.

Továbbá nincs ide fölveve néhány nagyobb
 vonal se, melyek — mint pl. a palánka-újvidéki
 — már tényleg kiépítés alatt vannak s már a
 nevezetből ezidén is ki fog épülni 3 km-ter.

Egyébiránt a jövő évi közmunka felhaszná-
 lását az alábbi tételek mutatják:

A közmunkaalap jövő évi költségvetése.

Bevételek főösszege 356570 ft.

Kiadások:

a) Kezelés, u. m.: útbiztosok s útmenterek javadalmi, fuvarok, szer- tárbérek s az építészeti hivatal úti átalánya összesen	9754 ft.
b) Fentartás: útkaparók fizetése	6140 "
1. Fedőanyag szállítása utakra, névszerint: a bezdáni útra	3000 "
a járeki útra	3650 "
a kernyaja-szivaici útra	1800 "
a zombor-kernyajai útra	5850 "
a szivac-eservenkei útra	3000 "
a eservenka-kulai útra	3600 "
a kula-verbászira	3600 "
a verbász-szenttamásira	3600 "
a zombor-apatinira	5100 "
a gombos-bogojevaira	1800 "
a bikity-borsodira	1500 "
a topolyai útra	1100 "
különböző műutakra	3000 "

Utak fentartására összesen: 40600 ft.

2. Hidépitésre; az ó-becse- petrovoszellói országúton, a csiki- csárdánál építendő új hidra	3000 ft.
3. Egyéb javításokra	4000 "
4. Úttestek és tartozékaik fentartására; névszerint: a bez- dáni útra kongótégla	3780 "
a tamerini útra	6400 "
kongótégla-utak javítására	2000 "
a fenti két kongótéglaútra homok	2700 "
hasított kövezések javítása	3000 "
útkaparóházak, sorompók stb. kar- ban tartása	3000 "
közönséges utak fentartása	12000 "
útépítő eszközök	300 "
napszamosok és szakmunkások	3000 "

Fentartás összesen: 89,920 ft.

c) Rendkívüli építkezések:

a szabadka-bajai vasútra se- gély V-ik részlete	10000 ft — kr.
a bezdáni, adai, ó-kanizsai, ó-becsei, szent-tamási és zentai utakövezésekre	54523 " 55 "
az ó-kanizsai hidhoz vezető útra	3000 " — "
a palánka-újvidéki műútra 2-ik részlet	70000 " — "
az ó-becse-földvári út tovább építésére	17000 " — "
a szántai vasúti állomási útra a tiszaparti vasútra első részlet	25000 " — "
a bogojeva-karavukova-hód- sági út első részlete	40000 " — "
az ada-zentai út áthelyezésére	3000 " — "
a titli kongótéglaútra	5000 " — "

Rendkívüli építkezésekre
 összesen 242523 ft 55 kr.

d) Az előbbi címeznél föl-
 merülhet előre nem látott ki-
 adásokra 14372 ft 45 kr.

Tehát az összes előirány-
 zott kiadás 356570 ft — kr.

A bácskai mocsarakról.

(Vége.)

Nagy azon völgyek száma, melyek a Teleskának
 a délnyugati oldalán nyílnak. A gerincen keletnek menve
 az első nagy völgyvel Nemes-Militicsnél találkozunk és
 ennél még nagyobb Kernyaja falunál. Más nagyobb
 völgyek Szivac előtt nyílnak, Cservenka mellett, Kulá-
 nál, Verbásznak egyik s másik felén. Még jobban ke-
 keletre következik a Krivaja és Csik völgye, melyeket
 már említettünk.

A Teleskának összes vize, mely útját ezeken a
 völgyeken át veszi, a csatorna közvetítésével és részben
 közvetlenül a Tiszába foly le. Ha a sík Bácskát tekint-
 jük a Teleskával együtt, úgy a víz Bácska területének
 jó két harmadrésztől a Tiszába folyik és csak egy har-
 madrészéből folyik a Dunába. Ugyanezen arány áll a
 talajvízre nézve is; nagyobb részt az is a Tiszába folyik.

Ha a bácskai mocsarak már nagy számmal figyel-
 met keltenek, annál fontosabbak azok kémiai összeté-
 telüknek fogva. Már a „Zombor vidéki mocsarakról“ irt
 értekezésemben feleltem, hogy azok szódát (nátrium-
 karbonát), kősót (nátriumchlorid) és glaubersót (nátrium-
 szulfát) tartalmaznak. Az első két alkotórész a legfonto-
 sabb és minden bácskai mocsárban előfordul, magától
 értendő, hogy igen egyenlőtlen mennyiségben; a
 nátriumszulfát némely mocsárban csak igen csekély men-
 nyiségben jön elő.

A mocsárvíz szódátartalmát azonnal elárulja a vö-
 rös lakmusz papiros, mely e vízben erősen megkékül.
 Pirogallszav hozzáadása alkalmával a víz barna színt
 ölt, mely fokozatosan majdnem feketévé válik. E tüne-
 ménynek az az oka, hogy a pirogallszav alkalikus ol-
 data mohón nyel el a levegőből oxigént. Ez okból ez a
 különben igen kényelmes kénlószer nem alkalmas arra,
 hogy a salétromsavnak ezen vizekben való esetleges elő-
 fordulását kimutassa.

A bácskai mocsarak minőleges összetétele állandó,
 de mennyileges összetételük igen is tág határok között
 változik. Változtat ezen az eső és a szárazság, a mo-
 csarak nagysága és mélysége, továbbá az, hogy vajjon
 el van-e zárva, vagy ki van-e téve más mocsarak kiö-
 téseinek. A hol ennyi körülmény működik közre, ott
 nem lehet szó állandó mennyileges összetételről.

A mocsárvíz töménységét minden eső csökkenti és
 viszont minél tovább tart a szárazság, annál töményebbé
 válik; minél nagyobb valamely mocsár, annál kisebb
 mértékben változik mennyileges összetétele, minél na-
 gyobb ugyanis a víznek eredeti mennyisége, annál ki-

sebb mértékben van rá hatással az elpárolgás és új víz
 nek a hozzáfolyása. Ha a mocsarak felszínükhöz viszo-
 nyitva tetemesen mélyek is, összetételük még szűkebb
 határok között változik, mert a párolgás útján való veszté-
 sés aránylag csekély.

Az elszigetelt mocsarak mennyileges összetétele ál-
 landóbb mint azoké, melyek eső idő alkalmával más
 szomszédos mocsarakkal egybefolyanak, vagy melyeket
 talán bizonyos folyóvíz elönt. Az ilyen mocsarak tömény-
 sége rendszeren csekély és a bácskai mocsarak jellemző
 alkotórészek csak kis mértékben vannak meg bennök.

Ezen körülményeket tekintetbe kell venni az alább
 felhozott s elemzés útján talált számok vizsgálatánál.
 Ezek az adatok az Ivanaeska, Dévény, Zsabya melletti
 Kopovo és Belilo mocsarak azon időbeli vizálatára érvé-
 nyesek, a minő az 1885. év őszén volt. A Halastót ille-
 tőleg az 1886-ik évi tavaszra vonatkoznak az adatok, a
 Fehér-tót és a Nemes-Militics melletti fűrdőt illetőleg
 nyárra és végre a Kerek-tót illetőleg őszre.

Mindezen mocsarakban a nátrium-karbonát (szóda
 mint Na₂CO₃) találtatott fő jellemző alkotórésznek. A
 Belilo-mocsár oly csekély mértékben volt alkalikus, hogy
 ezen alkotórészének a meghatározásától elállottam. A szó-
 dat normális kénsavval való titrálás által határozott meg
 és azon állásonpontra helyezkedtem, hogy a megvizsgált
 víz alkalikus tartalma egyedül a benne feloldott szódától
 származik, a mi szigoruan véve nem helyes. A talált
 számoknak tehát csak közelítő értékük van, de a melyek
 ez értekezés céljára tökéletesen elegendők.

A nátriumchloridot (kősót) ezüstnitráttal való titrá-
 lással határozott meg.

A mocsarak nagyobb részének fajsúlyát piknomé-
 ter segítségével határozott meg 15-5° C. hőmérséklet mel-
 lett; valamennyire nézve meghatározottam még a párlási
 maradékot.

A Palicsi-tó vizét még 1856-ban Molnár János, volt
 budapesti gyógyszerész elemezte. Az erre vonatkozó szá-
 mokat ebből az elemzésből vettem át. Jobb áttekintés
 végett felvettem a táblázatba azokat a számokat is, mely-
 k a Melence melletti Ruzsanda-mocsárra és a Halas
 melletti Halas-tóra vonatkoznak. Az előbbit 1866-ban
 dr. Schneider Ferenc, akkoriban tanár a Josephinumban,
 elemezte.

A mocsár neve és fekvése	Fajsúlya 15-5° C. mellett	Egy liter vízben van gr.-okban			
		nátrium- karbonát	nátrium- chlorid	glaubersó	párlási maradék
Palicsi-tó Szabadka mellett	1-0064	3-1209	1-2408	5-237	
Zombori Ivanaeska-mocsár	1-0065	3-4476	0-9536	6-52	
„ Fehér-mocsár	1-0020	2-1746	0-3978	2-84	
Nemes-Militicsi új fűrdő	1-0021	—	0-3978	2-62	
Bajsa Kerek-tó	1-0050	1-6960	0-7546	3-76	
Gyurgyevői Dévény	1-0060	3-6598	1-3572	6-38	
Zsabyai Kopovo	1-0009	0-5039	0-3276	1-36	
„ Belilo	—	—	0-1989	1-02	
Melencei Ruzsanda	—	1-976	1-893	6-276	
Halasi Halastó	—	0-9282	0-1895	1-14	

A mint ezen táblázatból látszik, a Palicsi-tó, az
 Ivanaeska-mocsár és a Dévény vize szépen megegyeznek
 mennyileges összetételükben, habár egymástól messze és
 a Bácskának különböző vidékein vannak is. A többi
 mocsár töménység tekintetében mind ezek mögött marad.

Annak példájául, hogy a különben eléggé elszige-
 tetelt mocsarak összetétele is mily nagy mértékben válto-
 zik, felhozom, hogy az Ivanaeska-mocsárnak 1882. év
 nyarán fajsúlya 1-004 volt és 1 literben a párlási mara-
 dék csak 3-333 grammot tett. Itt meg kell jegyezni,
 hogy a következő 3 év aránylag igen száraz volt. Dr.
 Makszimovits György, volt Zombor városi főorvos, 5-6
 éven át jegyezte Zomborban a meteorológiai állapotokat.
 Az ő adatai szerint Zomborra nézve a légköri csapadé-
 kokra vonatkozó évi középérték 928-5 mm. Zomborban
 1884. évtől kezdve a meteorológiai észleleteket dr. Wohl-
 rath József cs. és kir. ezredorvos folytatja. Wohlrath
 megfigyelései szerint Zomborban az 1884. évben 513-5
 mm.-t, 1885-ben csak 485. mm.-t tett a légköri csapadé-
 kok magassága. Ily nagy különbség nem lelheti magya-
 rázatát vizsgálati hibában; hanem e számok azt mutat-
 ják, hogy általában mily nagyon ingadozik a Magyar
 Alföldön a légköri csapadékok magassága és ezzel egy-
 közösen más klimatikus körülmények.

A Melence melletti Ruzsanda-mocsár is az erősebb
 töménységűek közé tartozik. Ennek elemzése arra utal,
 hogy a magyar szódavidék a Bácskára is kiterjed. De
 a Ruzsandában sokkal kevesebb a szóda; ellenben több
 benne a kősó mint a hasonló töménységű bácskai mo-
 csarakban.

Első értekezésem folyamán még a nátriumszulfátot
 is feleltem mint a bácskai mocsaraknak jellemző
 alkotórészét. Molnár elemzése szerint ez a só nem fordul
 elő a palicsi vízben. Ő ebben a vízben általában igen
 csekély kénsavat, csak 0.051 grammot talált egy liter-
 ben. Összehasonlítás végett legyen szabad azon számokat
 felhoznom, a melyeket az Ivanaeska bara és a Dévényre
 magam találtam és a melyeket Schneider tanár a Ru-
 szandára vonatkozólag közölt. A többi mocsárban a kénsav-
 nak csak jelentéktelen nyomai vannak; csak a Bajsa
 melletti Kerek-tóban van nevezetesebb mennyiség; saj-

az értelmé-
 bi tek. kir.
 ár közsé-
 ováci lakos
 julius hó
 nékai ere-
 ával bíró.
 kukorica
 eladatnak.
 üldést ren-
 ztapár ha-
 ére 1887-ik
 áridőül ki-
 oly meg-
 ságok ezen
 értelmében
 ni fognak.
 z 1881. évi
 lek szerint

16-án.

iróság.

özséghez
 mon, van
 ó, 5 éves

e költsé-
 gnyesve
 16 frt.
 ézendők.

urél,
 rtokos.

Toneth-féle nádszékék.

Utelhelyiségem cséks
 Tarczay-féle házban.

nalatomra azonban a magammal hozott víz nem volt elegendő a kénsav mennyiség meghatározásához.

	1 liter vízben van kénsav
a Palicsi-tóban	0.051 gramm
az Ivanaeska-barában	0.789 "
a Dévényben	0.127 "
a Ruszandában	1.133 "

Ez utolsó szám alapján Schneider tanár kiszámította, hogy 1 liter vízben a Ruszandában 1.880 gramm nátriumsulfát és 0.160 gramm káliumsulfát van; tehát nátriumsulfát közel majdnem annyi volna a Ruszandában, a mennyi szóda és a mennyi kőszó. Az alkalikus mocsarak ezen harmadik alkatrészét illetőleg valamennyi bácskai mocsár messze marad a Ruszanda mögött. Bácskában legtöbb nátriumsulfát az Ivanaeska-barában van, a Dévényben valamint a Palicsban igen kevés.

A mellékalkatrészek közül Molnár a palicsi vízben még magnéziumkarbonátot, lithiumkarbonátot, ferrobikarbonátot, káliumkarbonátot, calciumkarbonátot, alumíniumfoszfátot és silíciumdioxidot is talált. A három említett jellemző alkatrész mellett ezen mellékalkatrészek aránylag csekély mennyiségben fordulnak elő.

Molnár elemzése szerint egy liter palicsi vízben 0.1823 gramm ferrobikarbonát fordulna elő. Ez több vasat tartalmazna, mint maga a buziási víz (0.120 gramm), mely mint vastartalmu fürdő ismeretes. Nehéz volna megfejtetni, hogy honnan jó ily mennyiségű vas a palicsi vízbe. Nincs benne kétség, hogy ez a vas nem származhatik semmiféle földalatti forrásból, hanem hogy az magán a felületen a mocsár teknőjének sarában képződik. Minden sáros mocsárban egész sora képződik az organikus savaknak állati és növényi maradékok rothadása alkalmával, melyek a szénssal egyetemben oldható ferro-sót képeznek, mely ferrihidráttá oxidálódván, mint ilyen lecsapódik. Es hogy ez a vas a vízben oldva maradjon, szűkös volna, hogy benne szénssal legyen, a mi azonban sem a Palicsi-tóban, sem akármelyik bácskai mocsárban nem fordul elő.

En az Ivanaeska-bara vízében a vasnak nyomát csak minőségileg voltam képes felfedezni és ezt is csak addig, míg a víz friss volt; néhány napi állás után már ez sem volt lehetséges. Schneider tanár is csak a Ruszanda sarában említi a vasnak nevezetesebb mennyiségét; a vízében csak nyomait találta. Ep így előfordul és mindig kimutatható a vas az Ivanaeska és Dévény mocsarak sarában is.

A bácskai mocsarakat a fürdők alapításával kapcsolatban először Tognio Lajos említi „Néhány szó Magyarországi ásványvizeiről (Pesten 1843.)” című könyvében; különösen megnevezi a Palicsi-tavat, de nem hiszi, hogy az valamikor mint rendszeres fürdő használtassék. Ezt azonban az idő szerencsésen megcáfolta. Mult év óta Nemes-Militicsen is van fürdő.

Petrovits Döme.

Hírek.

Kinevezés. A király Ó Felsege Deák Péter szabadkai kir. törvényszéki alügyészt az ottani kir. törvényszékhez bíróvá nevezte ki.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Krusetz János zombori kir. járásbírói irnokot ugyanazon minőségben a zombori kir. törvényszékhez áthelyezte.

Kinevezés. Dr. Kúthy József, a zentai közséki algymnasium igazgatója, a székesfehérvári állami főreáliskola igazgatójává nevezetett ki.

Az országgyűlési szabadalvú pártnak hétfőn tartott értekezletén a közügyek tárgyalására kiküldendő bizottságba megyei képviselőink közül kijelöltek: Latinovics Gábor bajai és Mörizs Pál újvidéki orsz. gy. képviselők.

Meghívó. Az országgyűlési képviselő választók 1888. évre szóló ideiglenes névjegyzékére vonatkozólag benyújtott, és annak idején a felszólalások, és észrevételek felett hozott határozatok ellen beadott és a m. kir. kúriához intézett felekezéseknek felterjeszhető végett a vármegyeyi központi választmány folyó évi október hó 24-én hétfőn reggeli 9^{1/2} órakor ülést tartand. Kelt Zomborban, 1887. évi október hó 19-én. Schmausz Endre alispán, mint a kv. elnöke.

Zombor szab. kir. város legközelebb adótfizető bizottsági tagjainak névjegyzéke az 1888-ik évre: 1. Szauerborn Károly gyógyszerész fizet 1753 frt 06 krt gyógyszerészi oklevél alapján. 2. Széchényi József trvszéki elnök 1527 frt 42 kr ügyvédi okl. alapján. 3. Konyovits Jusztin mérnök 1453 frt 72 kr mérnöki okl. alapján. 4. Mihajlovits Miklós nyug. kuriai elnök 1425 frt 88 kr ügyvédi okl. alapján. 5. Szemző János földbirtokos 1358 frt 86 kr. 6. Lalossevits Jakab földbirtokos 1259 frt 07 kr. 7. Falcone Lőrinc föld- és háztulajdonos 1239 frt 66 kr. 8. Bunyi Károly iparos 1148 frt. 9. Nikolits Ulászló min. oszt. tanácsos, lakhelye Bécs 1146 frt 06 kr. 10. Falcone Gusztáv kereskedő 1140 frt 31 kr. 11. Sztrilich Gyula földbirtokos 1086 frt 42 kr. 12. Hameder Károly földbirtokos 1068 frt 82 kr. 13. Dr. Sztójkovits Péter orvos 1045 frt 46 kr orvosi okl. alapján. 14. Dr. Kronits István ügyvéd 994 frt 32 kr ügyvédi okl. alapján. 15. Lippert Ferenc ügyvéd 930 frt 88 kr ügyvédi okl. alapján. 16. Dr. Spitzer Mór orvos 919 frt 78 kr orvosi okl. alapján. 17. Bruck Adolf földbirtokos 855 frt 39 kr. 18. Bikár Péter földbirtokos 774 frt 58 kr mérnöki okl. alapján. 19. Gallé Emil gyógyszerész 767 frt 94 kr gyógyszerészi okl. alapján. 20. Dr. Ambrozovits Károly ügyvéd 758 frt 84 kr ügyvédi okl. alapján. 21. Bikár Pál földbirtokos 730 frt 08 kr mérnöki okl. alapján. 22. Dr. Makszimovits Miklós földbirtokos, lakhelye Szabadka 719 frt jogtudói okl. alapján. 23. Dzsinitis Antal ifj. földművelő 710 frt 34 kr. 24. Vuits A. M. földbirtokos 706 frt 60 kr. 25. Rausch Antal földbirtokos, lakhelye Hódcság 700 frt 67 kr. 26. Koezák Zsigmond országgyűlési képviselő 696 frt 43 kr. 27. Dzsinitis Péter földművelő 668 frt 80 kr. 28. Blumenthal Lajos földbirtokos 648 frt 19 kr. 29. Dalmay József nyug. pénzügyi titkár 640 frt 50 kr ügyvédi okl. alapján. 30. Id. Husvéth István földbirtokos és festő 639 frt 68 kr. 31. Fejér Gyula apát-plébános 636 frt 66 kr. 32. Blumenthal János telegkönyvvezető 625 frt 24 kr mérnöki okl. alapján. 33. Gottlieb Márton földbirtokos 615 frt 19 kr. 34. Molnár István nyug. törvszéki bíró 606 frt 84 kr ügyvédi okl. alapján. 35. Konyovits István földbirtokos 589 frt 41 kr. 36. Bikár Simon bankigazgató 571 frt 80 kr. 37. Millassevits János földbirtokos 540 frt 48 kr gyógyszerészi okl.

alapján. 38. Veszelovszky Péter földbirtokos 527 frt 03 kr. 39. Jankovits Antal földbirtokos 519 frt 55 kr. 40. Aszt Nándor nyug. kuriai bíró 495 frt 40 kr ügyvédi okl. alapján. 41. Dr. Vuits János ügyvéd 495 frt 14 kr ügyvédi okl. alapján. 42. Terezi Mór földbirtokos 483 frt 66 kr. 43. Zsivánovits Samu földbirtokos 438 frt 97 kr. 44. Vértési Károly ügyvéd 435 frt 77 kr ügyvédi okl. alapján. 45. Mihelits Márton vendéglős 390 frt 70 kr. 46. Fratricsevits Béla földbirtokos 380 frt 62 kr. 47. Hadzsits Demeter földbirtokos 370 frt 59 kr. 48. Sztójkovits Zach. G. kereskedő 365 frt 35 kr. 49. Kossanits C. A. kereskedő 352 frt 44 kr. 50. Ifj. Goldfahn Sándor kereskedő 351 frt 80 kr. — Póttagok: 1. Horvátovits István vendéglős 338 frt 75 kr. 2. Jankovits János földbirtokos 338 frt 12 kr. 3. Wagenanu Simon földbirtokos 302 frt 29 kr. 4. Metz János iparos 301 frt 18 kr. 5. Karnász István iparos 291 frt 83 kr. 6. Matzitz Gusztáv vendéglős 291 frt 43 kr. 7. Tunner Nándor magánzó 281 frt. 8. Sztanimirovits Pál kereskedő 264 frt 89 kr. 9. Gergurov Izsák kereskedő 251 frt 17 kr. 10. Schaffner Károly szerző 246 frt 19 kr. — Zombor, 1887. október 16-án. Barthal József, az igazoló választmány elnöke. Athanackovits György, főjegyző.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az 1887/9-ik évekre első fokúlag kivett III. o. kereseti adó, valamint az egyes pénzintézetekre kirótt adó ellen a városi lakosok által benyújtott felekezéseket az adófelszámolási bizottság folyó évi október hó 20-tól kezdve fogja tárgyalás alá venni. Kelt Zomborban, 1887. évi október hó 18-án. Dr. Csihás Benő s. k. polgármester.

Gyászír. Megrendítő csapás érte Bács-Almás községek derék jegyzőjét, mint az alábbi gyászlap mutatja: Arnold Antal bács-almásai jegyző és neje szül. Gyetvay Ida a maguk-, gyermekeik: Aranka, Sarolta és Janka, nemkülönben özv. Arnold Ferenén szül. Hönig Margit, Gyetvay András és neje Nagy Rozália, mint nagyszülők nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik feledhetetlen, kedves jó fiuk Arnold Albin újvidéki kir. kath. főgymnasium VII. osztályu tanulóinak f. évi október hó 17-én reggeli 8 órakor néhány napi súlyos szenvedés után, virágzó életének 17-ik évében történt gyászos elhunytát. Hült teteme Bács-Almásra szállítottat, ott f. évi október hó 19-én tetetett örök nyugalomra.

Himen. Uj-Verbászról írjak: Dorthné született Ott Ilka unót eljegyezte Kovalsky Lajos, az új-verbázi algymnasium igazgatója.

Zeneegylet. Városunkban, mint értesültünk, néhány lelkes zenekedvelő zeneegyesület alakításán fáradozik. A kezdeményezést már eddig is jelentékeny siker koszorúta, amennyiben már annyi tag kötelezte magát a belépésre, hogy a zeneegyesület megalakulása kevés nehézségbe fog ütközni. Az egyesület a zene minden ágát kitűnő fogja s évenként többször nyilvános koncertet rendez.

Előzékeny mészáros. Egy újvidéki mészáros a család által azt üzenté, hogy sziveskedjék a tens asszony mindég megüzenni, hogy melyik részről kíván húst, ő mindég olyannal fog szolgálni. Ezen nagy előzékenység gyanút ebresztett, minek következtében a hozottat kilo hús megmérgetvén, nem kevesebb, mint 10 deka hiány mutatkozott, tehát csak egy tizedrésze. Ki hinné, hogy a dézsma még most is fennáll! vagy csak Újvidéken van így? (Dehogyan csak! Így van mindenütt. Szerk.)

A kegyelet és a halottak napja. Alig néhány nap választ el csak bennünket a halottak napjától. Akiknek szívében kegyelet és szeretet honol, föl szokták használni ezt a napot, hogy elhunyt övéikről megemlékezzenek, sirjukat koszorúval fölékesítsék, könyvvel megáztassák. Minden siron csillog a kegyelet mése, minden feján csüng a szeretet koszorúja e napon. Csak azoknak sirja dísztelen-könytelen, akik értünk háltak: a szabadságharcosok. Ott nyugszanak a r. k. nagytemetőben, hol legsűrűbb a gaz, kö sem mutatja helyüket, egy árva fűzfa sem, hamuvad porukat. Mintha csak az ellenség földjén nyugodnának! Pedig már évek óta „gyűjtene” sirenlektükre a helybeli negyvenyolcasok; de csak „maguk között” baráti körben. Tavál, midőn március 15-ike alkalmából szóba hoztuk, hogy legalább kaszáltsák le a kör-erdőt a régi honvédek sirjáról, milyen élesen tiltakoztak, hogy ők csak „magánkörben” gyűjtene a sirenlekre (mintha bűn volna nyilvánosan!) s 4-5 évi gyűjtés után már (!) van 70-80 forintjuk. Hisz ha ily búzgon gyűjtene, persze, hogy akkor dedunokánk sem érik el a sirenlekk felállítását. De annyit csak talán már most is megeselekedhetni, hogy legalább rendre hozzák, megtisztítsák a sirhantot, a kegyeletesebb napokon (pl. március 15-én, halottak napján) megkoszorúzzák. Hisz ez hazafias kötelesség másoknak, de nekünk, 48-as honvédeknek — különösen. Filakusz. (Beküldetett.)

Meghívó. Az apatini dalár-egyesület 1887. évi november hó 24-én a „Magyar korona” vendéglő helyiségeiben az egyleti szertár javára Katalin-füzerkét rendez. Belépti jegy személyenként 80 kr, családjegy 1 frt 50 kr. Kezdeté 8 órakor. A rendezőség.

Csapatátelyezés. A 6-ik ezred ama zászlóalja, melyet a mi házi ezredünk 3-ik zászlóalja váltott fel Rogaticán, szerdán az esti vonattal utazott át városunk mellett új állomáshelyére Budapestre.

Törvényszéki tárgyalás. Törvényszéki tudósítónktól vett értesítés szerint, az 1885. évi ápril hó 27-én ó-sztapáriak által Ó-Sztapáron Nicolies György tb. segédszolgabíró mint szolgabírói helyettes ellen elkövetett „hatóság elleni erőszak” bűnygyben, f. é. október hó 17-én, 18-án és 19-én ítélt a zombori kir. törvényszék. A tárgyalás felette érdekelt volt, mert a vádlottként szereplő ó-sztapári lakosok mindent tagadtak és oly kihívó és megrogzított magaviseletet tanusítottak a tárgyaló törvényszék előtt, hogy az elnök Ráics Lyubomir tszéki bíró egy ízben a következőleg felszólalt: „mit tehetettek ti Ó-Sztapáron a lázadás napján, ha itt a kir. törvényszék előtt oly szemtelen magaviseletet tanusítottok.” A törvényszék az ügyési vádindítvány után, mely valóban egy „criminalis dissertationak” beválhatnék, a következőleg ítélt: Raczkov Mitát személyes szabadság vétésé miatt 2 havi fogházzal, Sztanicskov Mladen, Trnyákov Péter és Sztokanov Szevánt 7-7 havi, Rádin Lázárt 6 havi börtönnel, Pavkov Milán 3 havi, Danguzov Mladent 2 havi és a többi (körülbelül 30-40) vádlottat „hatóság elleni erőszak” miatt 1 havi fogházzal büntette meg. — Olvasóink emlékezni fognak, mily drasztikusnak és elhamarkodottnak jeleztetett Nicolies tb. segéd-

szolgabírónak, jelenlegi derék alkapitányunknak, akkori eljárása, de most, amidőn az ügy az igazság keze által „bünygy”-nek manifestáltatott, és tekintettel az ó-sztapáriaknak a kir. tszék előtt tanusított megfélekezhetlen magaviseletükre — Nicolies tb. segédszolgabírónak — jelenlegi alkapitányunknak akkori eljárását teljes lelkiismerettel: törvényen alapuló, helyes és tapintatosnak kell nyilvánítanunk. Ennyit az igazság érdekében.

Közgyűlés volt hétfőn a városnál, melyet a polgármester az italmérsi jogról szóló új, és a városra előnyös szabályrendelet életbeléptetése érdekében azért hitt össze, hogy az érvényességhez kellő 30 napi kitétel ideje minél előbb lejárjon. — Az artési kút tovább fúratásával kapcsolatos költségek fedezésére a kaszárnya-és vágóhid-épités körüli megtakarítások jelöltettek ki.

Árverés. Hermetz József kis-hegyesi lakos 3687 frtra b. ingatl. dec. 30. Szabadka.

A telegkönyvi betétek szerkesztése. Az igazságügyminiszteriumnak a közelebbi időre való munkaprogramjára nézve a következő értesítést közlik a budapesti féléhivatalos lapok: A telegkönyvi betétek szerkesztését tárgyzavó utasításnak, valamint az 1886-ik évi XXIX. törvényekben foglalt felhatalmazások alapján kiadandó miniszteri rendeleteknek előadói tervezetét elkészítvén, ezek felett a szaktanácskozmányok megkezdettek és szakadatlanul fognak folytatni. A mint a telegkönyvi betétek szerkesztéséről szóló utasítás elkészítése megengedi, lehetőleg már 1888. január 1-én meg fog kezdeni és pedig első sorban csak egy telegkönyvi hatóságnál, jelenen a pestvidéki királyi törvényszék, mint telegkönyvi hatóságnál, a telegkönyvi betétek szerkesztése. Itt a miniszterium, főfelügyeleti jogának hatályos gyakorlata mellett fogja ellenőrizni, hogy a betétek szerkesztése szabatosan eszközöltessék. Az ezen telegkönyvi hatóságnál begyakorolt bírói és telegkönyvvezetői személyzet azután több telegkönyvi hatóságokhoz fog beosztatni s hozzájuk megfelelő számban újabb bírói és telegkönyvvezetői személyzet alkalmaztatik. Ez által biztosítva lesz, hogy ezen nagy fontosságú reform az egész országban egyöntetűen és pontosan hajtsassék végre.

Difteritisz járvány. Apatinban a rosszindulatu difteritisz uralg. A halálozási arányszám nagy s kizárólag az iskolaköteles korban álló gyermekek sorából veszi áldozatait. Az iskolák a járvány megszüntéig bezárattak.

Meghívó. A bács-tiszai-ármentesítő társulat öszi közgyűlését f. évi október hó 31-ik napjának, délelőtti 9 órájára Ó-Becse társközség gyűlés termébe tüzöm ki. Míról az érdekelteket és érdekeléseket hivatalos tisztelettel értesítve, utóbbiak felhívattak, hogy magukat az alapszabályok 10. §-ában foglalt rendelkezésekhez képest meghatalmazottaik által képviseltetni sziveskedjenek. Tárgyak: 1. A f. évi január hó 24. és ápril hó 21. napjain megtartott közgyűlések jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Elnöki jelentés az előző közgyűlések határozatai- és az időközben érkezett ügydarabok végrehajtása tárgyában. 3. A választmányi gyűlések jegyzőkönyveinek felolvasása- és az azokban határozatszerűleg felvett javaslatok tárgyalása; illetve viszont felvételé. 4. A végösszszámolási munkálatok betérjesztése és tárgyalása. 5. A töltés magasbítási munkálatokra vonatkozó műszaki tervezetek és választmányi javaslat előterjesztése, és azok érdembeli tárgyalása. 6. A gátbiztosok és gátörök javadalmainak megállapítása. 7. A választmány által elkészített 1887. évi pót- és 1888. évi rendes költségvetési előirányzat tárgyalása. 8. A tisztavölgyi központi társulat elnökségétől vett felhívás az állandóan alkalmazott tisztviselők részére felállítandó nyugdíj-intézet kérdésében. Kelt Ó-Kanizsán, 1887. évi október hó 14-én. Tóth József s. k., társulati elnök.

A népfölkelés szervezetének mielőbbi befejezése céljából a honvédelmi miniszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, hogy az egyes népfölkelési járásparancsnokságok által helyesbítés, illetőleg kiegészítés céljából kiküldött összeíró lajstromok okt. hó végéig okvetlenül terjesszék fel, mivel a népfölkelők végleges összeírása és nyilvántartása csak a lajstromok visszaérkezése után eszközölhető. — A honvédelmi miniszterium a népfölkelési főlhívó és behívó hirdetményeket, értesítőket és pótlajstromokat kellő számban kinyomatva megküldte a törvényhatóságoknak, hogy azokat a megszokott módon az egyes községeknek kiosszák. A pótlajstromok a községekben állandóan tartózkodó, de ott nem honos népfelkelésre kötelezettek összeírására szolgálnak s az előjárók személyes felelősége mellett megőrizendők. A népfelkelési fől- és behívó hirdetmények, ép úgy mint a mozgósítási hirdetmények zár allatt őrizendők.

A fillokszera, mint a jelekből látszik, nagyon meg lehet szorulva téli szállás dolgában; mert, mint a hivatalos lap közli, legújabbban Parabutyon ütötte föl sátorfáját. Ezért a miniszterium a község összes szöleit zár alá vétette és még az ott használt szerszámoknak máshol való alkalmazását is tiltalmazza.

Magyar iskola Apatinban. Ez iskolaév kezdetén Krieg Béla iskolaszéki tag azon hazafias indítvánnyal lépett fel, hogy egy magyar elemi iskola (kizárólagos magyar oktatással) szervezessék, mely sem az egyeseknek, sem a községnek külön költséget ne okozzon s mely a nyelvknyszer még csak látzatának is kiküldésével oly módon volna keresztül viendő, hogy 3 parallel osztályból a szülők szabad elhatározásával és beleegyezésével lennének a tanulók a szóban levő iskola látogatására kismemelendők. Az iskolaszék az indítványt elfogadva, nyomban hozzálatott a kivitelhez. Az eredmény tulhaladta a várakozást. A parallel II-ik elemi osztályokból, melyek a körülményekhez mérten a kisérletre legalkalmasabbnak mutatkoztak, már eddig 216-an jelentkeztek, úgy hogy nem egy, hanem legalább két magyar osztályt kell nyitni. Itt megjegyzendő azon meglepő jelenség, hogy a sváb Vetterek most egyre ostromolják a tanítókat, hogy a már felsőbb osztályokban járó gyermekeiket is vegyék be az alsóbb osztályu magyar iskolába. A magyar oktatásra, e nehéz, de nemes feladatra, Becker és Luiz tanítók vállalkoztak. Isten áldása kísérje működésüket!

Uj hid a Dunán. A Baja mellett dunai új hid tervének elkészítése céljából a közlekedéstügyi miniszter elrendelte az áthidalás tanulmányozását s e végből Sztankovics Miklós vasuti főmérnököt kellő számú közegekkel a helyszínére kirendelte.

Meghívó. Az állami polgári fiúiskolával kapcsolatos ipar- és középkereskedelmi iskola 1887. évi október hó 23-án tartja zászlójának felszentelési ünnepélyét.

Az ünnepély sorrendje: 1. Délután 10¹/₂ órakor a zászló felszentelése, a helybeli r. k. templomban tartandó szent mise alkalmával. 2. Mise után a szegek beverése. 3. Esti 7 órakor díszvacsera az Erzsébet szállóban. 4. Esti 9 órakor táncvigalom az Erzsébet szálló dísztermében. A díszvacserán megjelenni szándékozók a gondnokság és a tantszék tagjainál jegyzetthetik elő magukat. Egy teríték ára 2 frt. A táncterembe való belépésnél a névre szóló meghívó előmutatandó. Ujvidék, 1887. évi október hóban. Az intézet gondnoksági bizottsága és tantszékülete.

A közönség köréből. Dr. Fischer Mihály keleti rabbi f. hó 15-én az apatini zsinagógában tartott hitsonoklata formai szépsége, tartalma, melysége és meglató erejénél fogva a magyarul érző és értő hitközségi tagoknál felbuzdította a vágyat a legközelebbi alkalomkor egy ilyen hathatós hitsonoklatot magyar nyelven is meghallgatni.

Előmunkálati engedélyt adott a közmunka- és közlekedésügyi magy. kir. miniszter Gombos Gyula, dr. Kanyarszky György és gróf Bethlen Márk uraknak, — az Ó-Morovicától Zombor sz. kir. városáig vezetendő keskenyágú gőzerejű gazdasági vasutvonalra.

Intelligens egyének mellék foglalkozást kapnak, mely naponta 2—3 frt jövedelmet hajthat és egész művelt bármily állású egyének is elválhatják e foglalkozást, mely **nem sorsjegyek** vagy kereskedelmi cikkek kolportálásából hanem hazafias és politikai természetű, igen érdekes műveknek (általunk közlendő) könnyű módon való terjesztéséből áll. Bővebb értesítést ad: Noszlopy E. Budapest IV. lövészet-utca 5.

Irodalom.

Beküldték hozzánk mutatóba a Pikáns Naptárt, mely naturalisztikus verseivel a költészetet megszegeyvenitni s az irodalmat lealacsonyítani törekszik. Félíg kendőzött mesztelenségei és a szenvedélyeket csiklandozó szójátékai inkább a kir. ügyészség, mint a nemes izlésű közönség figyelmére méltók. Ezen erkölcsi fogyatkozásai miatt bizonyára nagyobb kelete lesz, mind bármely szelid naptárnak; pedig naptári része nem ér semmit s inkább csak cím, hogy a sok pörséget közforgalomba hozni lehessen. Háj Fáni már régen árulja.

Színház.

Kedden, október hó 18-án Szigligeti Ede régi kedves vigjátéka „A mama” került színre.

Előadás előtt a szerencsés véletlen összehozott a társulat szeretőre méltó mamájával, Szentessy Ionnal. Ne tessék félreérteni! Szentessy Ión nem azért mamája a társulatnak, mintha erre neki az egyházjog vagy kora adta titulust, hisz ő még mindig virágzó és szép hajadon, de mert a „mama” az ő szerepkörébe vágnak. — „Édes kritikusi úr — szolt hozzám — ha sohasem volt irántam elnökö, legyen most az egyszer szíves és ne vegye észre, hogy szerepemet nem tudom.” Én természetesen igérem mindent, de titkon örültem, hogy milyen egyszerű alkalom lesz egy dörgedelmes kritikát írnom a szerepemtudásról. S íme mi történt? A függöny felgördült, a mama megjelenik, arán nem látom a lámpaláznak legkisebb nyomát sem, pedig az a szerepemtudásnak legbiztosabb szimpotómája, — ajkáról folyik a szó, — úgy perolál, úgy csinálja az összeesküvést, úgy bujtogat, hogy szinte öröm hallgatni. Szentessy Ión vagy félrevezetett engem, vagy szillettet anyós, mert ilyen játékot különben nem lehet produkálni. Úgyan kérem, hogy szokott hát játszani, ha tudja is szerepét? mert ma alakítását csak egy Prielle Kornéliával hozhatjuk párhuzamba; a közönség játékát osztatlan és egyhangú tetszésben részesítette. Szívemből kívánom, hogy mindenki csak úgy ne tudja szerepét, mint kegyed. — Szentessy Iónnak méltó lánya volt Dombayné, aki Cili szerepében páratlan kedvességgel játszott, — nemkülönben Láng Ión (Eszterke). — Dombay az erélyes férjet, aki szakítani akar az anyósi kormányral, nem adta elég erélylyel, töle — keppessége után — sokkal jobb játékot vártunk. — Rakodczay kitűnő maskját megfelelő mimikával párosította. — Fehérváry sok humort öntött szerepébe. — Az összevágó előadás igen gyér közönség jelenlétében folyt.

Szerdán Planquette operettje „Ripp van Winkle” adatott. Ez előadás alkalmával ismételt meggyőződésünk róla, hogy a színtársulat főleg és csupán a drámai szakban iparkodik az igényeket kielégíteni. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy a hazánkban túltengő operett kultusz Rakodczay is a dráma rovására üzze, de ha már az operettek is felvette műsorába, legyen az az operett legalább is olyan jó, mint a milyen mindég volt Zomborban. A kórus kritikán alul áll, hamis intonációjával nem egyszer hozza zavarba a magán énekeseket és a különben gyenge zenekart. Így természetesen az operett legszebb karénekei elveszítették hatáskukat. Az egyetlen, ami élvezhető volt az előadásban Némethy Gizella éneke, aki szerepében szépen énekelt; harmadik felvonásbeli kedves áriájú dalát megismétellették. Csige a címszerepben sok hatással játszott, csak ének közben felhagyta azzal a vég nélküli tremolázással! Tudja-e azt Csige, hogy a folytonos tremolázást éneket operánál még kórusban sem tűrik? — Említést érdemelnek a kis Kövi Kornél és Bérassy Giza, a kik oly otthonosan érezték magukat a lámpák előtt, hogy sok felnőtt színésznek becsületére válnék. — A színház közönséggel tele volt.

Mint hogy a kaszinó-egyleti dalárda hangversenye miatt a szombati színelőadás elmarad, e héten ma, pénteken is lesz előadás, mely alkalommal színre kerül: „A három kalap” és „Egy kis viharban” vigjátékok.

Más a legközelebbi napokra: „Sarah grófné”, Ohnet legújabb társadalmi színműve. „Piros bugyelláris”, Csepreghy népszínműve. „Váljunk el!” Sardou vigjátéka. „Nap és hold”, operette. „Julius Caesar”, Shakespearé műve, korhú kiállításal.

Egy alvidéki templom művészeti szempontból.)

Írta: Dudás Gyula.

Míg az országnak kőben gazdag vidékein az építkezés a középkor folyamán ugyszóvala kizárólag kőből történt, addig az alföld építéleti legnagyobb részét földből, fából és téglából készítették. Ha a szeged-alsóvárosi templomnak az anyagát vizsgáljuk, azt látjuk, hogy az majdnem tisztán téglából épült. Az oldalfalak, a támpillérek és a mennyezet kívül-belül téglából vannak, olyanokból, a melyek a középkorban divó s a maiól nem sokban különböző téglák alakjával bírnak. Ezek a téglák bizonyára itt helyben készültek, s belőlük, mint az alföld legjobb minőségű épületanyagából, készült az egész építmény. Némiképpen azonban arra mutatnak, hogy a templom köréskizetlek is voltak alkalmazva. Ezt részint a stíl követelte sajátosságokból sejtjük, részint pedig a még ma is meglévő motívumokból. Az oldalfalakban itt-ott befalazva levő kődaraboktól eltekintve, a kőnek mint épületanyagának alkalmazását a szentély külső falának alsó peremén észlelhetni. Ez a perem egy önálló réteget képez s a téglák közé bizonyára azért rakták, hogy az alatta álló rétegeket az idő viszontagságai ellen védje. Ugyancsak kővel találkoznak a szentély külső pillérek alsó peremén, valamint a tetején, a hol annak rendeltetése szintén az illető tagozatnak a külső behatások ellen való védelem volt.

Hogy mily részletek voltak még az épületen kívül, azt nem lehet határozottan megállapítani, mert maradványok nem maradtak fenn. Valószínű azonban, hogy a mai szentélyen, vagyis a templomnak fiatalabb eredetű, keleti részén kívül és belül voltak egyes dekoratív részletek kőből; ezek azonban, mint az épület filigrán részei, idő folytán könnyen veszendőbe mentek. A mi pedig még a dekoratív részletekből megvan, mint az ablakok ímezején levő rosetták, azok a szentélyen sem kőből, hanem a mint már Henszlmann is észrevette, terracottából készültek.

A esüves építészetnek a természetéből kifolyólag az épület boltozata nem nehezédvén oly óriási súllyal az oldalfalakra, mint az a román stílnél történt, természetesen, hogy itt nem volt szükség oly roppant vastagságú falakra, mint amott, s minthogy továbbá a góth stílus a támpillérek is érvényre emelte s így a falakat minden magasságuk mellett is szilárdá alakította, könnyen érthető, hogy a góth templomok falai mind vékony idomzatok. Templomunk falai is meglepőleg vékonyak, a mennyiben magasságuk jölehet a 14 métert meghaladja, mégis alig $\frac{3}{4}$ méter vastagsággal bírnak, sőt a fiatalabb eredetű szentély oldalfalai ezt a mértéket sem tikk meg. A mint általában majd minden részletben, úgy az oldalfalak tekintetében is különbség van a templomnak keleti és nyugati része közt. Míg ugyanis a templom nyugati része, vagyis a hajó falai valamivel vastagabbak a keleti rész, vagyis a szentély falainál, addig azt a különbséget is észrevesszük, hogy itt a peremben vagy egyebütt a kőnek semmi nyoma. A hajó oldalfalai tehát pusztán téglából épültek, még pedig a szentélyénél masszívabban, vastagabb idomban. Különbözik végre a hajó oldalfala a szentélyétől abban is, hogy itt a pillérek aránylag kevesebb számmal s szintén vastagabb (mintegy $1\frac{1}{2}$ méter) idomban vannak alkalmazva. Míg ugyanis a sokkal rövidebb szentély oldalánál a külső részen 5 (nem egészen 1 méter vastagságú) pillér áll, addig a hajó oldalfalainál, majdnem kétszer akkora területen, mindössze csak 6 pillér van alkalmazva. A pillérek egy a szentély, mint a hajó falainál egészen egyszerű, négyzetes idomu tagozatot képeznek, ma már semmiféle dekoratív részlettel nem bírnak s csak vastagsági méreteik által, valamint abban különböznek egymástól, hogy míg a hajó pillérei az egyes kiszökő részekben téglával vannak földve, addig a szentélyének ugyanezeket a részeit homokkőből készült lemezek borítják.

Ajtó jelenleg a templom mindössze három van, a melyek egyike a nyugati fő portálét, másika a déli, harmadika pedig az északi oldalon való kijárás képviseli. Ezek az ajtókon semmi sem mutat arra, hogy valaha stílszerűleg lettek volna építve, a mi nagyon érthető, ha tudjuk, hogy a templom meglehetősen fiatal volt kitéve s hogy a portálékhoz legjobban hozzáfért a pusztítóku dűhe. Ezek a kapuk ma egyszerű márványtagozatból állanak, a mint azt a múlt században divatos egyházi építészet szelleme sugalta. Nincs rajtuk semmi eredeti, semmi góthikus motívum; mert ezek csak a múlt században készültek, valószínűleg akkor, midőn az egész templomot restaurálták.

Itt Varga Ferencel, Szeged város egyik monografusával, szemben meg kell jegyeznünk, hogy a díszes portálék hiányából még nem következik az, a mit ő állít, hogy a templomnak az 1503-ik évben történt állítólagos befejezése nem lehetett tökéletes, mert a portálék sem épültek ki. Nem következik, mert ez csak akkor volna következtethető, ha a kapuk mai helyzete megfelelne az 1503. évinek; ezt azonban nagy naivság lenne föltételezni, mert a kapuk mai alkata tudvalevőleg egészen új eredetű. Nem hihejtük tehát, hogy a portálék eredetileg ki ne lettek volna építve, sőt Vargával szemben bizonyosra vesszük, hogy a templom virágzása idejében a kapuk is stílszerűleg voltak építve s a góth modernak megfelelő díszes portálék nem hiányoztak.

A templomnak keleti, déli és nyugati oldalfala aránylag nagyszámú ablakokkal van áttörve. Az ablakok száma mindössze 13, a melyekből a keleti oldalra 1, a délre 11 esik. Általános formájuk a körvonalakban az egészen megegyez, a mennyiben az újabb keletű reparációk alkalmával, úgy látszik, egyenlőkép kivetkőztették eredeti alakjukból s egyöntetűség kedvéért egészen egyenlő formába öltöztették. Az ablakok idoma sem eredeti tehát, mert az is tetemes átalakuláson ment keresztül akkor, midőn a templomot a múlt század elején újjáépítették. A belső részek, az u. n. béllet, ma már majdnem egészen hiányoznak; a kármok eltűntek, valamint az ablakválasztékok is, a melyek itt is bizonyára megvoltak, a mint azt a megmaradt töredékek mutatják. Csupán két ablak van, egy a templom hajójának déli s egy a szentély déli oldalán, a melyeken a béllet maradványai a legteljesebben szemlélhetők. Ezek a maradványok mutatják, hogy az ablakok íme-

zeje stílszerű díszítéssel volt ellátva, és pedig a templomhajó ablakainak ímezején a lóhere alakú virágdisz, a szentélyének pedig a négylevelű rózsza alaku volt alkalmazva. Az ímezőknek ez a díszítése a középkorban általában divatban volt s hazai templomainknál (pl. a soproni bencés-templom) is gyakran találjuk alkalmazva. Ez a dísz, épp úgy, mint az ablakok egész béléte, rendszerint kőből készült, az alsóvárosi templomnál azonban a követ, a mint már egy más helyütt említők, a terracotta pótolta.

Minthogy idők folytán az ablakok alsó és középső részei leginkább ki voltak téve a romlásnak, természetesen, hogy a felső rész legtovább fönttarthatta magát. Ez a legfelső rész, az ímező díszítésének töredékei épp ezért ma is megvannak, míg a kármok, a melyek az ablakok oldalain, és a választékok, a melyek az ablakok közepén álltak, mind elpusztultak. Az ímezők díszítése mutatja azonban, hogy a templom ablakai két-két választékkal három részre voltak osztva olyformán, mint azt a soproni bencések templománál szemlélhetni, a melyet a tudós Henszlmann ismertetett. Hogy ezek a részek mily arányúak s mily művészi kivitelűek voltak, erről nem szólhatunk, mert mind elpusztultak s csak nyomait hagyta meg az idők vasfoga.

A régi századok pusztításának hatása legjobban meglátszik az ablakokon. Nemcsak a béllet díszítése hiányzik azoknál, a miről ímént szólnunk, hanem eredeti terjedelmükben is változást szenvedtek. A későbbi beépítés nyomai világosan mutatják, hogy az ablakok eredetileg hosszabbak voltak. Ma a szentélynek leghosszabb ablaka 8 méter magas, s ez, úgy látszik, változást nem szenvedett; a többi ablak azonban mind más-más mérettel bír, a miből önként következik, hogy csak az újabb korban alakították át alacsonyabbakká. A szélességi méreteik jobbra megegyeznek; legfőképpen az a különbség köztük, hogy a hajó ablakai valamivel szélesebbek. Az ablakok szélessége $1\frac{1}{4}$ méter között váltakozik.

Szólanunk kellene még ezen a helyen az épület földszetéről; de minthogy az a stílszerűségnek legkisebb motívumát is nélkülözi s egészen újabb keletű, emnélfogva azzal fölösleges volna bővebben foglalkozni.

SZÜRETI EMLÉK.

Írta: Peregrin.

Nagyszerű szüretet adatott az apám, hogy mi fiatalok, kedvtünkre kimulathassuk magunkat.

Midőn már az egész várost össze futottam s a kéta meg több aprósággal jól fölpackoltam magamat, Géza barátomhoz siettem, hogy ő is részt vegyen a kellemesnek kinálkozó mulatságon, mert jól tudtam, hogy ő nélküle, kinek kellemes elbeszélő modora, folyton csattanó éleci és szép megjelenése, egyaránt viglangu-latba tudja tartani a társaságot — ha meg nem jelen, elvan rontva a számított jó kedv.

Mint valami bomba, úgy toppantam be hozzá, s a fölötti örömben, hogy otthon találok, minden adj' Isten nélkül elkialtottam magamat:

Szüretre barátom, asszony egy legió, lány, ... ah, tudja az Isten hány, de fiatal, a bor meg ő, mert így jó kedv is lesz, csak egymás után le azzal az utazó ruhával, mert megjegyzem, hogy egész utra készen állott előttem, no ne állj úgy mintha savanyú káposztába haraptál volna, hanem jőjj szaporán!!

De az én Gézám csak nem mozdul, arca mind szomorúbb és szomorúbb lesz, szeméit az égre emel és csak nagy csendesén annyit rebeg:

Köszönöm barátom, nekem már elég volt a szüretből örökre.

Azt hittem nem jól látok és hallok! Hisz ez nem a Gézám, az én kedves pajtásom, kivel csak pár hó előtt Pesten annyi sok bolondot csináltunk, ki egy valóságos élet volt mindig, tele tűz és elevenéssel, kinek oly könnyű valami volt, a lányok szivecskéjével játszani.

Nógatni kezdtem.

Hát mi bajod? Pénzhiány?

Nem!

Álmatlanság?!

Nem!

Családi szerencsétlenség?

Nem!

Tán csak nem vagy szerelmes?

Már nem!

Már nem? De hát mi bajod, tán megcsalt, hűletlenül elhagyott vagy mi?

Erre már nem kaptam „nem”-et válaszul, hanem egy olyan orkászzerű sóhaj, a mi majd lefújt a pamlagra.

Az Istenért hát ne ess kétségbe, hisz van még lány elég, meg azután minden jóra fordulhat még; no csak jőjj és ... de mond meg hát hogy ki volt az a kérérlhetlen angyal?

Barátom, ne kívánd tudni, nagyon szomorú dolgok azok és te fiatal vagy, már pedig te tudod, hogy a fiatalra oly könnyen ragad minden, szolt szomorúan Géza, nekem pedig oly kín, oly teher visszaemlékezni arra a méreg keserűvé vált édes multra, hogy kérésednek nem tehetek eleget!

Most meg már a kíváncsiság ördöge éppen nem hagyott nyugodni, míg rá nem vettem Gézát, hogy elmondja, azt a szörnyű nagy szerencsétlenséget.

Halld tehát — így kezdé vontatva Géza — tegnap N... urhoz voltam szüretbe hivatalos s jól tudva, hogy az Anna is — kit már évek óta angyalként szerettek, — hisz tudod — ott lesz, tehát elmentem.

Igen szép társaság gyűlt ott egybe s a többek közt egy csinos szőke fiatal ember tűnt fel nekem legjobban, hogy Annámra nagyon, de nagyon is mélyen kaecingatott s úgy vettem észre, hogy Annánál nem is talál ez ellenszenvre.

Figyelni kezdtem, mert a féltékenység szikrája már gyuladoni kezdett bennem; s gondold csak, gyulum nem volt alaptalan, mert midőn Anna szeméim elől

* Mutatvány a szerzőnek hasonló című művéből.

eltűnt, az ifjú szépen utána lappangott, de persze én is, és kilestem vallomásukat. Oh barátom, azt hittem, hogy a szívem szakad meg, midőn ideálom e családságát, e kétszínűségét láttam.

Észrevétlenül távoztam, s később előhozta Annának az egész esetet, de csak úgy távolról, s azt hiszed, hogy zavarba jött? el sem pirult, hanem tagadott mindent s égre földre esküdött, hogy csak is engem szeret.

Azután pedig, hogy megfogjam a ravaszágán, elmondtam neki, hogy mit hallottam s mit vettem ki kettőtök titkos beszélgetéséből.

Erre dühbe jött, felkelt, szólanul otthagytott a faképnél s később, az által a szőke fiatal ember által, ki ragyogó arccal jött elém, visszaküldötte arcképe és gyűrűmet.

Ez több volt mint vártam volna. Tehát világos, hogy már nem szeret. Elindultam, hogy felkeresve bocsánatot esdek előtte, de futott tőlem, mint valami üzött őz. Haza jöttem barátom s azóta olyan vagyok mint egy tébolyodott, s nincs aki segíteni tudna rajtam, csak a halál, de előbb haza utazom szüleimhez.

Midőn befejezte beszédét, két nehéz könnyesep gördült ki szép fekete szeméből s nyakamba borulva kérde. Ugye belátod, hogy elég volt nekem a szüretből az időre, vagy tán örökre is.

Nem barátom, szabadkozta én, hisz józan ésszel csak beláthatod, hogy ez elhamarkodott dolog s az egész abból ered, hogy Annának megsértetted hiúságát, a te hiába való hallgatódzásokkal.

Mit? hiába való hallgatódzásokkal? támad rám Géza, hisz ha ezt nem tettem volna, hát még az idén nőmmé teszem Annát s csak akkor tudtam volna meg, hogy mást szeret s nem engem!

Hiába állítottam az ellenkezőt, hiába mondtam, hogy Anna is ott lesz nálunk a szüreten s kifognak békülni, nem segített rajta semmi, hanem megmaradt utazási szándéka mellett.

Mielőtt elváltunk, még egyszer megkérdeztem, hogy mitévő lesz?

Még nem tudom, volt a rövid válasz. A szüretet megtartottuk, de nem éppen a legjobb kedvben. Ott volt Anna is, azonban oly levert, bágyadtan, hogy általános kérdés tárgyává vált, de persze senki sem tudta a valódi okot kisütni, míg én szép szőke szőke Adonis távolléte teszi ezt a változást. Géza csakugyan még előtte való nap elutazott. Mikor a szüreti farsadalmakat kihevertem, unalmamból egy újságot kezdtem betűzni, de szemem nemsokára megtagadván a szolgálatot, merően bámulta a hírek közt e sorokat: N... Géza végzett jogász, tehetséges fiatal ember, az éjjel a vasúti sínek elé dobván magát, a herobogó vonat által, rögtön halált szenvedett! — Azt hittem álmodom!

Tehát lehetséges volna, hogy ily gyermekeséget, valaki halálra szánja magát?

Oh szüret! Oh lányok! Nem gondoljátok, mire vihettek sziveinket egy meggondolatlan tett vagy szavatok által!

Esküvő után.

Feleségem vagy hát végre!
Feleségem, mindenem!
Üdvözítő gondolat ez...
Áldom érte Istenem!

Üdvözítő gondolat ez.
S mégis elfog valami; —
Oly viszáson csengnek-bongnak
Édes-fájó hangjai...

Oh! hisz eddig gondtalanul
Játszta végig életed;
S most ennek ezer bajával
Kell majd sokszor küzdened.

Nem tudod még: mi az a gond?
Mi a bánat? mi a kín?
Hogy fájó dal is zsonghat még
Szíved, lelked húrjain...

Hajnal-álom a szerelem,
Neki minden fűn ragyog:
Virágnak néz vad tüskét is,
S a síra is mosolyog!

Oh! de azért ne félj, ne félj,
Feleségem, kedvesem:
Ketteskén az élet gondját
Elviseljük könnyebben!

S míg elhamvad szívünk lángja
Es két vállunk összerogy;
„Édes kedves feleségem
Majd élünk valahogy!”

Szabada Gyula.

Naptár.

Október.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
21 Pént.	Orsolya	Orsolya	9 Jakab ap.
22 Szom.	Kordula	Kordula	10 Eulamp.
23 Vas.	B 21 K. Ján.	B 20 Sever	11 D 20 Fül. a.
24 Hétfő	Fortunát	Rafaél	12 Propus
25 Kedd	Krizsán	Krizsán	13 Carpus

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

3127. sz.

kig. 1887.

Pályázati hirdetés.

Bács-Bodrogh megyébe kebeleztet topolyai járáshoz tartozó Bajsa községben elhalálozás folytán üresedésbe jött község orvosi állásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állás javadalmazása következő:

1. készpénzfizetés 650 frt.
2. 20 kr nappali, 40 kr éjjeli látogatási díj.
3. hullaszemle 20 kr.

Kézi gyógytár tartásra kötelezett.

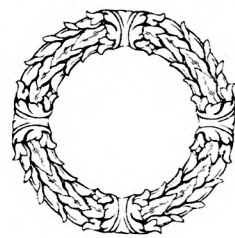
Felhivatván a pályázni szándékozókat, miszerint az 1883. évi I. t. c. 9. §. illetve 1876. évi XIV. t. c. 43. §-ában megkívánt képzettségi igazolványokkal felszerelt kérvényeket **follyó évi november hó 20-ik napjáig** alulírott főszolgabíróhoz nyújtsák be, mivel később beérkező folyamodványok a f. évi november hó 30. Bajsa község-házánál megtartandó választásnál tekintetbe vétetni nem fognak.

Ujjonnan választandó orvos állását azonnal elfoglalni tartozik.

Topolyán, 1887. október 7-én.

Császár Péter,
főszolgabíró.

3-3

Sírkoszorúk és sírlámpák.

Van szerencsém e város és vidéke n. é. közönségének

SÍRKOSZORÚIM

és

sírlámpáim

nagy választékú raktárát szives
figyelmébe ajánlani 3-2

a legjutányosabb áron.

GOLDFAHN SÁNDOR

főutca, Falcione Lőrinc ur házában.

Árverési hirdetés.

A zombori kir. trvszék min. telekkönyvi hatóság közölni teszi, hogy Konyovics Gábor zombori lakos végrehajtónak Bojanics András és Bojanics Milos ó-sztapári lakos végrehajtást szenvedő elleni 2-5 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében Bojanics Csonits Mária ó-sztapári lakos utóajánlata következtében a zombori kir. törvényszék és az apatini kir. járásbírósg területén levő, az ó-sztapári 219. sz. tjkben foglalt Bojanics Andria és Bojanics Milos nevű álló A. 226 hr., 704. ö. i. sz. ház és 612 □ öl beltelekre 400 frt, az 1235. hr. sz. 3 hold 114 □ öl kaszálóra melyhez a közönségtől kiosztott illetmény hozzá nem számítatik 828 frt és a 2731. hr. sz. 630 □ öl szántóföldre 113 frt ezennel megállapított kiküldési árban elrendeltetik akként, hogy a fenthivatkozott ház és beltelek kiküldési ára 100 frt 10 kr. az 1235. hr. sz. kaszáló 551 frt 10 kr és 2731. hr. sz. szántóföld 70 frt 40 kr nál jelebb nem szállítható és magasabb igény hiánya esetén a fenti utóajánlatba Bojanics Csonics Mária részén megvetnek fog kijelenteni, az újabb árverést ezennel elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1887. évi november hó 5-ik napján délelőtti 10 órakor az ó-sztapári község-házban megtartandó nyilvános árverésen a fent megállapított kiküldési árban fognak eladatni.

Az árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényeikk 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át szolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1887. évi szeptember hó 5-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Zombor, 1887. Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdájából.

188. sz.

közgy. 1887.

Hirdetés.

Zombor szab. kir. város közönsége részéről ezennel közölni tétetik, hogy a városi törvényhatósági bizottság folyó évi október hó 18-án tartott rendkívüli közgyűlésében fenti szám alatt hozott határozatával kimondotta, hogy az artézi kút furatási költségeinek fedezetlen része a közvágóhid felépítésére felvett 38,000 fritos kölcsönből, s a katonai lakatya és csapatkórház építésére felveendő 400,000 fritos kölcsönből megtakarítandó összegből fog fizettetni.

Kelt Zomborban, 1887. évi október hó 18-án tartott törvényhatósági bizottság rendkívüli közgyűléséből.

Dr. Csihás Benő s. k.,
polgármester.

Szenttamason a róm. katolikus templom-téren egy bolthelyiség lakkházzal együtt azonnal bérde adandó, mely már 30 év óta áll fenn mint fűszerkereskedés, bővebben tudakozhatni a tulajdonosnál.

Gaal testvérek.

3-2

Szállítási üzlet-iroda áthelyezés.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy eddig a főutca Millasevits-féle házban levő szállítási üzletirodámot saját házámba (Rökus-utca 51-ik sz. alatt) tettem át.

A mostani költözködés alkalmára ajánlom a n. é. közönségnek jeles **butorszállító kocsimat** és azonkívül rendelkezem még több szállító kocsiival. Kérem tehát a n. é. közönséget, hogy az irányomban tanúsított bizalmat továbbra is megtartsa, melyet én a gondos és gyors szállítással iparkodni fogok mint ezelőtt, úgy a jövőben is teljesen kiérdemelni.

Alázatos tisztelettel

Weil Márk

szállító, Rökus-utca 51. sz. saját házában,
ezelőtt Bachrach.

5-1

178. sz.

közgy. 1887.

Hirdetés.

Zombor szab. kir. város közönsége részéről közölni tétetik, miszerint az italmérségi jog gyakorlása tárgyában alkotott szabályrendelet a nagyméltóságú magy. kir. belügyminiszterium által jóváhagyatván, a mai napon tartott rendkívüli közgyűlésen meghirdettetett és az 1886. XXI. t. c.-ben meghatározott időpontban hatályba fog lépni.

Kelt Zombor szab. kir. város közönségének 1887. évi október hó 18-án tartott rendkívüli közgyűlésében.

Dr. Csihás Benő s. k.,
polgármester.

1038. szám.

1887.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közölni teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbírósg 5810. számú végzése által dr. Alföldy Gedeon zombori lakos javára, ifj. Nagy Lajos nem-s-militiési lakos ellen 750 frt tőke, ennek esedékessége napjától számítandó 8% kamatai és eddig összesen 58 frt 10 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 930 frtra becsült 3 ló, zab és cséplőgép-ből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak. Mely árverésnek az 5999./1887. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis N. Militiösen alperes lakásán leendő eszközésére 1887. évi október hó 31. napjának délelőtti 9 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozókat ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1887. évi október hó 18-án.

Cservenka Lajos,
kir. bír. végrehajtó.